

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep.

0032 OSLO

Deres referanse:
201101045

Vår referanse:
11/67-2

Vår dato:
23.05.2011

Høring - Utkast til ny standardavtale for forsknings- og utredningsoppdrag

Vi viser til brev av 18.02.11 der Kunnskapsdepartementet ber om kommentarer til utkast til standardavtale for forsknings- og utredningsoppdrag.

UHR er tilfreds med at departementet har gjennomgått gjeldende standardavtale for å se på mulige forbedringer. UHR slutter seg i hovedsak til utkastet, men har kommentarer til noen enkeltpunkter.

Det er svært positivt og en klar forbedring at det nye utkastet til standardavtale tydeliggjør prinsippet om akademisk frihet, åpenhet og publisering. Det vil bidra til at oppdrag kan utføres uten at det går på bekostning av universitetets hovedoppgaver som er forskning, utdanning og formidling. Om mulig kunne prinsippene ha vært understreket enda sterkere.

Samtidig er det vårt hovedinntrykk at avtalen kanskje aller mest er relevant for oppdrag som typisk munner ut i rapporter og anbefalinger. Forskning og utredning for å fremme politikktutvikling er også eksplisitt nevnt i høringsbrevet (side 2) som eksempel på hvilken type oppdrag standardavtalen kan brukes for. Enkelte av formuleringene i utkastet kan virke mindre egnet for forskning som ikke nødvendigvis munner ut i konkrete sluttprodukter, som for eksempel nybrottsarbeid knyttet til nye substanser, metoder eller teknologier. En betydelig andel av den forskning som utføres i UH-sektoren er forbundet med stor usikkerhet om resultatene hvor man ikke kan garantere noe konkret sluttprodukt. For denne type forskning vil det være mer naturlig å si at oppdragstaker skal utføre arbeid som beskrevet i prosjektplan og rapportere hvilke funn man har kommet frem til.

Tilsvarende er det i punkt 1.3, siste ledd, lagt opp til at oppdragsgiver kan reise innsigelser mot sluttresultatet. Dette innebærer at en oppdragsgiver som er misfornøyd med en sluttrapport, vil kunne si at utførelsen ikke er akseptert. Dersom man ønsker selvstendig forskning hvor resultatet er gitt på bakgrunn av den konklusjon forskeren er kommet frem til, kan det synes noe unaturlig at oppdragsgiver skal ha innsigelsesrett til innholdet i sluttresultatet.

Videre kan formuleringene om rettigheter i punkt 5.1 synes å være rettet hovedsakelig mot resultater i form av utredningsrapporter. Ved at man sier at bruksretten blant annet omfatter *rett til å fremstille eksemplarer av eventuell sluttrapport*, og ikke nevner andre muligheter for bruk eller videreutvikling, gir dette liten veiledning for oppdrag som omhandler andre resultater enn rapportskrivning. Dette underbygges av punkt 5.2, 1. ledd, som kun nevner tilgjengeliggjøring og ikke vitenskapelig publisering.

Vi vil derfor foreslå at man i innledningen til avtalen sier noe om hvilken type oppdrag denne avtalen best egner seg for. Da vil man for andre typer forskningsoppdrag kunne velge avtalemaler som kan være bedre egnet for den spesifikke typen oppdrag. Alternativt kan avtaleutkastet endres noe slik at det blir mer egnet for flere ulike former for forskningsoppdrag.

Når det gjelder rettigheter (jf pkt 5.1 om *Eiendomsrett og immaterielle rettigheter ("Rettigheter")*), virker det som en god idé å lage en hovedregel som følges med mindre annet er avtalt. Oppdragsgivers behov er godt ivaretatt ved den bruksrett som er foreslått. Her vil det imidlertid være naturlig å se nærmere på forslagene til formuleringer i 3., 4., 5. og 6. ledd, slik at disse nettopp kan fungere som en hovedregel.

Bestemmelsene om mislighold i punkt 6 og 7 kan virke noe ensidig formulert til fordel for oppdragsgiver. Partene i et oppdrag bør ha et gjensidig ansvar for å unngå mislighold og dette kan med fordel beskrives generelt. Punkt 6.4.4 om prisavslag kan gjøres gjenstand for tolkning *Dersom retting eller omlevering ikke blir foretatt innen rimelig tid...* Med en litt kynisk vinkling kan man se dette i motsetning til punkt 3.1. Vel kan ikke oppdragsgiver pålegge oppdragstaker å gi en bestemt konklusjon, men om oppdragsgiver ikke er fornøyd med rapporten og ønsker retting/omarbeiding, kan grenseoppgangen bli uklar. Det er vel ikke hensikten? UHR foreslår at bestemmelsene om dette samles, slik at det ikke er egne regler for hver av partene. Mislighold kan med fordel beskrives generelt. Varslingsplikten kan likeledes samles i en bestemmelse. Når det gjelder muligheten for tilbakehold av ytelser, bør det begrenses til vesentlig mislighold for begge parter.

Avtalen er ellers nokså omfattende, og UHR er usikker på om den vil bli brukt av de mest aktuelle oppdragsgiverne. I Kunnskapsdepartementets egen gjennomgang av saken har det kommet fram at eksisterende oppdragsavtale har i vært tatt i bruk i mindre omfang enn forventet. I hvilken grad årsakene ligger i avtalens innhold og utforming eller manglende kjennskap til avtalen, fremgår ikke av saksdokumentene. For å sikre fremtidig bruk av avtalen bør Kunnskapsdepartementet arbeide for at avtalen blir enda bedre kjent blant alle aktuelle brukere.

I avtaleutkastet er det også et potensial for språklig forbedring og forenkling, slik at avtalen blir enklere å lese for partene og man kan unngå tvil om fortolkning.

UHR er kjent med at UiB, NTNU, UiO, UiT og UMB har utarbeidet omforente synspunkter til avtalen og slutter seg til disse. For kommentarer til enkeltpunktene i høringsutkastet viser UHR derfor til institusjonenes uttalelser.

Vi viser til brev av 18.02.11 der Kunnskapsdepartementet ber om kommentarer til utkast til standardavtale for forsknings- og utredningsoppdrag.

UHR er tilfreds med at Departementet har gjennomgått gjeldende standardavtale for å se på mulige forbedringer. UHR slutter seg i hovedsak til utkastet, men har kommentarer til noen enkeltpunkter.

Det er svært positivt og en klar forbedring at det nye utkastet til standardavtale tydeliggjør prinsippet om akademisk frihet, åpenhet og publisering. Det vil bidra til at oppdrag kan utføres uten at det går på bekostning av universitetets hovedoppgaver som er forskning, utdanning og formidling. Om mulig kunne prinsippene ha vært understreket enda sterkere.

Samtidig er det vårt hovedinntrykk at avtalen kanskje aller mest er relevant for oppdrag som typisk munner ut i rapport og anbefalinger. Forskning og utredning for å fremme politikktutvikling er også eksplisitt nevnt i høringsbrevet (side 2) som eksempel på hvilken type oppdrag standardavtalen kan brukes for. Enkelte av formuleringene i utkastet kan virke mindre egnet for forskning som ikke nødvendigvis munner ut i konkrete sluttprodukter, som for eksempel nybrottsarbeid knyttet til nye substanser, metoder eller teknologier. En betydelig andel av den forskning som utføres i UH-sektoren er forbundet med stor usikkerhet om resultatene der man ikke kan garantere noe konkret sluttprodukt. For denne type forskning vil det være mer naturlig å si at oppdragstaker skal utføre arbeid som beskrevet i prosjektplan og rapportere hvilke funn man har kommet til.

Tilsvarende er det i punkt 1.3, siste ledd, lagt opp til at oppdragsgiver kan reise innsigelser mot sluttresultatet. Dette innebærer at en oppdragsgiver som er misfornøyd med en sluttrapport, vil kunne si at utførelsen ikke er akseptert. Dersom man ønsker selvstendig forskning hvor resultatet er gitt på bakgrunn av den konklusjon forskeren er kommet frem til, kan det synes noe unaturlig at oppdragsgiver skal ha innsigelsesrett til innholdet i sluttresultatet.

Videre kan formuleringene om rettigheter i punkt 5.1 synes å være rettet hovedsakelig mot resultater i form av utredningsrapporter. Ved at man sier at bruksretten blant annet omfatter "rett til å fremstille eksemplarer av eventuelt sluttrapport", og ikke nevner andre muligheter for bruk eller videreutvikling, gir dette liten veiledning for oppdrag som omhandler andre resultater enn rapportskrivning. Dette underbygges av punkt 5.2, 1. ledd, som kun nevner tilgjengeliggjøring og ikke vitenskapelig publisering.

Vi vil derfor foreslå at man i innledningen til avtalen sier noe om hvilken type oppdrag denne avtalen best egner seg for. Da vil man for andre typer forskningsoppdrag kunne velge avtalemaler som kan være bedre egnet for den spesifikke typen oppdrag. Alternativt kan avtaleutkastet endres noe slik at det blir mer egnet for flere ulike former for forskningsoppdrag.

Når det gjelder rettigheter (jf pkt 5.1 om "Eiendomsrett og immaterielle rettigheter ("Rettigheter")) virker det som en god ide å lage en hovedregel som følges med mindre annet er avtalt. Oppdragsgivers behov er godt ivaretatt ved den bruksrett som er foreslått. Her vil det imidlertid være naturlig å se nærmere på forslagene til formuleringer i 3., 4., 5. og 6. ledd, slik at disse nettopp kan fungere som en hovedregel.

Bestemmelsene om mislighold i punkt 6 og 7 kan virke noe ensidig formulert til fordel for oppdragsgiver. Partene i et oppdrag bør ha et gjensidig ansvar for å unngå mislighold og dette kan med fordel beskrives generelt. Punkt 6.4.4 om prisavslag kan gjøres gjenstand for tolkning: *Dersom retting eller omlevering ikke blir foretatt innen rimelig tid....* Med en litt kynisk vinkling kan man se dette i motsetning til punkt 3.1. Vel kan ikke oppdragsgiver pålegge oppdragstaker å gi en bestemt konklusjon, men om oppdragsgiver ikke er fornøyd med rapporten og ønsker retting/omarbeiding, kan grenseoppgangen bli uklar og det er vel ikke hensikten? UHR foreslår at bestemmelsene om dette samles, slik at det ikke er egne regler for hver av partene. Mislighold kan med fordel beskrives generelt. Varslingsplikten kan likeledes samles i en bestemmelse. Når det gjelder muligheten for tilbakehold av ytelse bør det begrenses til vesentlig mislighold for begge parter.

Avtalen er ellers nokså omfattende, og UHR er usikker på om den vil bli brukt av de mest aktuelle oppdragsgiverne. I Kunnskapsdepartementets egen gjennomgang av saken har det kommet fram at eksisterende oppdragsavtale har i vært tatt i bruk i mindre omfang enn forventet. I hvilken grad årsakene ligger i avtalens innhold og utforming eller manglende kjennskap til avtalen, fremgår ikke av saksdokumentene. For å sikre fremtidig bruk av avtalen bør Kunnskapsdepartementet arbeide for at avtalen blir enda bedre kjent blant alle aktuelle brukere.

I avtaleutkastet er det også et potensial for språklig forbedring og forenkling, slik at avtalen blir enklere å lese for partene og man kan unngå tvil om fortolkning.

UHR er kjent med at UiB, NTNU, UiO, UiT og UMB har utarbeidet omforente synspunkter til avtalen og slutter seg til disse. For kommentarer til enkeltpunktene i høringsutkastet viser UHR derfor til institusjonenes uttalelser.

Vennlig hilsen

Jan I. Haaland
styreleder

Ola Stave
generalsekretær